

N:o 41.

Af herr **Nyström**, *angående förhöjd ersättning åt värnpligtige för inställelse till vapenöfning m. m.*

Kongl. Maj:ts nådiga förordning den 6 december 1886 angående inskrifning och redovisning af värnpligtige samt deras tjänstgöring m. m., föreskrifver i § 14, att de värnpligtige icke må i och för inskrifning besväras med längre färder än som af omständigheterna oundvikligen påkallas.

Inom Norrbottens fältjägarcorps' inskrifningsområde, hvilket utgöres af hela Norrbottens län, utsattes också med beaktande af denna föreskrift samt med fästadt afseende på öfriga inverkande förhållanden föregående år en inskrifningsförrättning på centralt beläget ställe inom hvarje socken, utom hvad vidkommer Karesuando lappmarks socken, för hvilken inskrifningsförrättningen hölls i Soppero, en by inom Juckasjärvi lappmark, och Arjeplougs socken, der inskrifning förrättades å Gullön, som ligger i sockens allra nedersta del vid gränsen emot Arvidsjaur, samt Qvikkjokk, som är kapell under Jokkmokk och från hvilket de inskrifningsskyldige derföre fingo gå till inskrifningsförrättningen i Jokkmokks kyrkoby. De värnpligtige från Karesuando och Arjeplougs socknar samt Qvikkjokks kapell hade således att gå långa vägar för att komma till vederbörande inskrifningsställe, en del af dem ända till 14 mil; dessa måste alltså för inskrifnings undergående, innan de återkommo till hemmen tillryggalägga 28 mil utan någon ersättning.

Vissertligen skulle, om inskrifningsförrättningarna utsattes äfven inom nämnda socknar och kapell på centralt belägna ställen, denna stora olägenhet för dervarande värnpligtige till en del afhjelpas; men då inskrifningsförrättningarna för länet i så fall icke hunne afslutas förr än omkring den 20 April hvarje år, skulle detta hafva till följd, att vapenöfningarna inom detsamma på grund af föreskrifterna i §§ 43 och 91 nämnda förordning och punkten 1 i armédagorder den 19 januari 1887 n:o 53, hvilka föreskrifter svårligen lära kunna ändras, icke komme att afslutas förr, än i augusti månad, hvilket senare förhållande skulle orsaka, att en stor del af

befolkningen vore för vapenöfnings undergående borta från hemmen, under såväl sänings- som en del af skördetiden, en omständighet som synnerligast för Norrbottens län, der sommaren är kort, bergningslägenheterna spridda och befolkningen fåtalig, skulle vara på det högsta betungande och medföra för länet i sin helhet en stor olägenhet. Inskrifningsförrättningarna kunna därför icke för länet i väsentlig del ordnas på annat sätt än under förra året.

Den åberopade kongl. förordningen föreskrifver vidare beträffande de värnpligtiges vapenöfning i § 90, att de skola för afgang till mötet samlas på vissa af vederbörande generalbefälhafvare för hvarje kompani-område bestämda samlingsplatser, hvilka kunna, der områdets vidsträckthet dertill föranleder, utses till tre eller flera, samt i § 112 att beväringssman erhåller under marsch fram och tillbaka emellan samlingsplats i hemorten och mötesplatsen för hvardera af de två första dagarne utom portions-ersättning 20 öre om dagen och för hvarje öfverskjutande dag i ett för allt 1,50 i marschaflöning.

Till samlingsplatser i Norrbottens fältjägarcorps' inskrifningsområde äro utsedda bland andra ställen inom Torneå kompani-område, för Juckasjärvi och Karesuando socknar Junusuando by i Pajala socken; inom lifkompani-området för Jokkmokks socken och Qvikkmokks kapell Storbacken 5 mil nedom Jokkmokks kyrka, samt inom Piteå kompani-område för Arjeplogs och Arvidsjaurs socknar Boksel 3 mil nedanför sistnämnda sockens kyrka. Af kartan synes att afstånden från de inom nämnda socknar och Qvikkjokks kapell varande byar och hemman till vederbörande samlingsplats variera för Arjeplogs socken emellan 6 och 16 mil för Qvikkjokks kapell emellan 13 och 19 mil och för Karesuando socken emellan 4 och 20 mil. Då nu, såsom nyss är nämndt, aflöning icke erhålles för färden emellan hemmen och samlingsplatserna, få således beväringssmännen från dessa socknar samt Qvikkjokks kapell för undergående af 2 års vapenöfning tillryggalägga hvardera året en väg, som allt efter belägenheten af deras hem varierar emellan 16 och 54 mil, hvilket för båda årens fram- och återfärd gör tillsammans i medeltal minst 30 och högst 108 mil utan någon den ringaste ersättning. Läggas härtill den väg, de måste gå för att inskrifvas, så visar det sig att en del af dem för att fullgöra sin värnpligt första året måste färdas ända omkring 70 mil eller ett afstånd ungefär lika långt som vägen emellan Stockholm och Umeå, utan att för denna färd bekomma någon ersättning af staten.

Men ej nog härmed de måste äfven synnerligast hvad första klassens beväring vidkommer uppoffra för naturhinder en synnerligen lång tid. Första beväringssmötet vid kongl. Norrbottens fältjägarcorps börjar vanligen

i slutet af maj. Vid denna tid kunna de stora sjöarna inom Arjeplogs socken samt inom Qvikkjokks kapell och Jokkmokks socken, hvilka utgöra dessa orters enda kommunikationsled såväl vinter som sommar, oftast icke passeras hvarken gående eller i båt och de många strida fjellbackarna, som utmynna i dem, äro uppsvällda af vårvattnet och derföre svåröfverkomliga. I anledning af dessa naturförhållanden måste beväringmännen från dessa socknar och kapellet begifva sig i väg till nämnda möte många dagar förr, än de eljest skulle hafva behöft, derest de hade en under alla förhållanden trafikabel väg att färdas efter. Från tillförlitligt håll har jag mig bekant, att en värnpliktig från Qvikkjokks kyrkoby, den enda som utgick från byn, måste begifva sig från hemmet 3 veckor före den tid, han skulle inställa sig på den 17 mil från hans hem belägna samlingsplatsen Storbacken för afgang till förra årets första beväringmöte, derför att det var med visshet att förutse, att de stora sjöarne, öfver hvilka han hade att färdas 11,5 mil, icke skulle vara farbara den tid, då han med fäst afseende endast på väglängden eljest hade för färd till samma möte bort lemna hemmet. När denne värnpligtige efter undergången vapenöfning i första klassen återkom till Qvikkjokk, hade han varit borta i nära två månader.

Af hvad jag anført framgår obestriddigen, att värnplikten är för befolkningen i dessa nordliga trakter och måhända äfven inom vissa andra orter i riket, långt mera betungande än annorstädes. Rättvisa och billighet fordra derför, att något göres för att lindra denna börda, ty i annat fall blifver den för samma befolkning outhärdlig. Denna lindring är också mycket mera påkallad, som lappmarkernas invånare varit förut befriade från utgörande af värnpligt och som den yngling, hvilken ej inflyttat till angränsande Uleåborgs lappmark efter sitt femtonde år, är enligt finska värnpligtslagens 7 § befriad från utgörande af värnpligt.

Jag får derför och under bifogande af inskrifningsområdesbefälhafvarens i Norrbottens län till chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet ingifna, ehuru icke till någon åtgärd föranledda framställning i ämnet, hvilken vitsordar ibland annat, att staten onödigtvis drabbas af betydliga förluster, såsom det nu är stäldt, vördsamt föreslå:

dels att värnpliktig icke blott inom Norrbottens län utan äfven inom andra delar af riket, hvilken har längre väg till inskrifningsplats än 5 mil, må vid fram- och återfärd, erhålla en krona för hvarje mil derutöfver;

dels att värnpliktig för inställelsen till vapenöfning må erhålla, utom förut stadgad ersättning för tåget mel-

lan samlings- och mötesplats, en krona 50 öre för hvarje dag, som han med beräkning af 3 mils marsch om dagen använder på vägen vid fram- och återfärd mellan vederbörande samlingsplats och hemmet;

dels att till berörda utgifter må få användas, på sätt nämnda befälhafvare föreslagit, uppkommande besparingar af inskrifningsnämndens resekostnader, samt anslås t. ex. femtontusen kronor för fyllande af möjlig brist;

dels ock att Riksdagen, derest denna framställning icke kan bifallas, utan vidare utredning, måtte besluta en underdånig skrifvelse om utredning och förslag i ämnet.

Om remiss till statsutskottet anhålles.

Stockholm i januari 1888.

J. E. Nyström.

Transsumt.

Till herr statsrådet och chefen för kongl. landtförsvarsdepartementet.

I § 14 mom. 2 föreskrifves i afseende på tid och ställen för inskrifningsnämndens sammanträden bland annat, att dessa skola utsättas så, »att de värnpliktige ej må besväras med längre färder än som af omständigheterna oundvikligen påkallas». En följd häraf blifver inom Norrbotten, der socknarne äro mycket vidsträckta, ända till 170 qvadratmil, att med några högst få undantag ett sammanträde måste hållas i hvarje socken; största olägenheten häraf visar sig dock i Karesuando, hvilken sockenkyrka ligger 10 mil från Wittangi, platsen för sammanträdet i Jukkasjärvi, hvilket ställe ligger 10 mil från Pajala. Nämndens resa från Pajala till Wittangi och Karesuando, 20 mil fram och tillbaka, kan ej verkställas på kortare tid än 10 dagar. Denna resa blifver således för statsverket mycket betungande, synnerligast då man tager i betraktande att inom Jukkasjärvi ej kan påräknas flere inskrifningsskyldige för året än 12 à 14 man samt inom Karesuando endast 3 à 4 man. Att ålägga dessa inställa sig i Pajala, blifver för dem allt för betungande. Jag får derfor vördsamt hemställa, huruvida ej, af besparingarne å nämndens resekostnader, någon ersättning

för inställelse till inskrifning kunde beredas de inskrifningsskyldige, då de hafva att färdas öfver 5 mil från sin sockenkyrka till stället för inskrifningsnämndens sammanträde. Detta skulle blifva för statsverket betydligt billigare än nämndens resor; enahanda är förhållandet med Qvikkjokks kapell samt Arjeplougs socken.

För att visa hvilken skilnad i tid och kostnader, som skulle uppstå, i händelse nämnden befriades från att resa till Karesuando, Jukkasjärvi, Qvikkjokk och Arjeploug och inskrifningsskyldige från dessa socknar tillerkändes en ersättning af 1 krona för hvarje mil utöfver 5 mil af afståndet från deras sockenkyrka till stället för inskrifningsnämndens sammanträde, får jag härjemte vördsamt bifoga förslag till tider för inskrifningsnämndens sammanträden inom Norrbotten för 1887, bil. 2, med uteslutande af sammanträden uti förberörda fyra socknar. Då man jemför denna med bil. 1, så finner man:

att enligt bil. 2 kan nämnden hinna avsluta alla inskrifningarna före den 1 April; att bataljonsområdesbefälhafvarens, läkarens och den af Konungens befallningshafvande tillförordnade ledamotens af nämnden resor blifva enl. bil. 2 76,2 mil kortare än enl. bil. 1; att de af landstinget valde ledamöternas och kompaniområdesbefälhafvarnes resor enl. bil. 2 förkortas inom Torneå kompaniområde med 34,4 mil, inom lifkompaniet med 23,8 mil samt inom Piteå kompani med 18,6 mil eller tillsammans 152,4 mil för 3 personer, hvilka enligt författningarne resa med 2 hästar hvardera. Efter 1,90 kronor per mil och häst gör detta en besparing af 1,737,36 kronor. Aflöningen till de inskrifningsskyldige skulle härifrån afgå och utgör den för 4 man från Karesuando, 15 mil à 1 krona milen per man, 60 kronor, för 14 man från Jukkasjärvi 10 mil à 1 krona milen per man, 140 kronor, för 4 man från Qvikkjokks kapell 7 mil à 1 krona milen per man, 28 kronor, samt för 10 man från Arjeplougs socken 4 mil à 1 krona milen per man, 40 kronor eller tillsammans 268 kronor. En besparing skulle således uppkomma af 1,469,36 kronor förutom 12 dagars dagtraktamente för dem af nämndens ledamöter, hvilka äro dertill berättigade. — —

Luleå den 27 september 1886.

C. G. Oxehufvud,

Inskrifningsområdesbefälhafvare.

Vidimeras:

Erik Lundberg,

t.f. reg:ts.-qvartermästare.

Rättelser

i herr *Adelskölds* motion (n:o 37) i Första Kammaren:

- Sid. 2 rad 17 nedifr. *står*: hvarje privat telefon, samt dessutom
läs: hvarje privat telefon, som står i förbindelse med en
centralstation, samt dessutom
- Sid. 5 rad 6 uppifr, *står*: befara
läs: befordra
-